

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Кафедра загальної та соціальної
педагогіки**

**Навчально-методичні рекомендації
для підготовки до практично-семінарських занять**

**З КУРСУ «ПЕДАГОГІКА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІІІ КУРСУ
ФАКУЛЬТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

Укладач: доц. П'ятакова Г.П., канд. філологічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки

затверджена на засіданні кафедри
загальної та соціальної педагогіки
Протокол від “ 6 ” вересня 2016 року,
№ 2

В.о. завідувача кафедрою загальної та
соціальної педагогіки
_____ (доц. Равчина Т.В.)

Львів – 2016

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічних досліджень	2
2.	Вибрані питання історії української та зарубіжної педагогіки	2
3.	Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2
4.	Особливості інтерактивних технологій навчання	2
5.	Поняття про педагогічну майстерність. Педагогічне спілкування	2
6.	Спілкування як умова педагогічного впливу на вихованців	2
7.	Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях та шляхи їх розв'язання	2
8.	Інститути і чинники виховання	2
Разом		16

Індивідуальні завдання

Навчальний проект – портфоліо (12 год.)

Навчальний проект уміщує різні види індивідуальної роботи студентів і представляє портфоліо майбутніх педагогів: реферат; конспект виховного заняття – диспуту з морально-етичної проблеми; аналіз конфліктної педагогічної ситуації.

Методи навчання:

- ✓ проведення навчальних лекцій із застосуванням наочних методів навчання (презентації, структурно-логічні схеми, рисунки, тощо);
- ✓ застосування у час семінарських занять інтерактивних методик навчання, зокрема “кейс-метод”, “мозковий штурм”, “комунікативна атака”, “снігова куля”, “прес” тощо;
- ✓ проведення фрагментів семінарських занять із застосуванням імітаційно-рольових ігор, дискусій: “круглий стіл”, *дебати*, “техніка акваріуму”, *експертна група* – у формі наукової конференції, прес-конференції, засідання дискусійного клубу тощо.

Методи контролю:

- ✓ *поточний контроль* навчально-пізнавальної діяльності студентів у час практично-семінарських занять (доповідь, повідомлення, розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо);

- ✓ *періодичний контроль* (модульний контроль);
- ✓ *тести* (укладено відповідно до тем і завдань самостійної роботи);
- ✓ *перевірка виконання завдань самостійної роботи*
- ✓ *підсумковий контроль* (екзамен/залік).

Розподіл балів, що присвоюється студентам

Приклад розподілу балів, які отримують студенти (для екзамену)

Поточне тестування та самостійна робота								Індивідуальний проект	Іспит	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				17
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
3	3	3 + МК-3	3	3	3+ МК-3	3	3+ МК-3			

T1, T2 ... T12 – теми змістових модул

Приклад розподілу балів, які отримують студенти (для заліку)

Поточне тестування та самостійна робота								Індивідуальний проект	Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				17
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
3	3	3 + МК-10	3	3	3+ МК-10	3	3+ МК-9			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	
82–89	B	добре	
74–81	C		
		зараховано	

64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. П'ятакова Г.П. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі.: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2008.
2. П'ятакова Г., Заячківська Н. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2003.
3. П'ятакова Г. Рольові, імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2005.
4. П'ятакова Г. Практикум з курсу «Основи педагогічної майстерності»: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2005.
5. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Педагогіка» для студентів факультету культури і мистецтв.
6. Електронний варіант програми “Сучасні педагогічні технології навчання”.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., Пащенко В.О. та ін. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник/ За заг. Ред. А.М. Бойко. – К., 2004.
2. Вишневський О. Сучасне українське виховання. – Львів, 1996.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник. – Дрогобич, 2003.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. – К.: ВЦ “Академія” К., 2001.
5. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991.
6. Дубасенюк О. Практикум з педагогіки. К., 2004.
7. Зайченко І.В. Педагогіка: Навч. пос. – Чернігів, 2003.
8. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва: Навч. посібник. – К., 1993.
9. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності. Львів, 2008.
10. Ковальчук Л.О. Практикум з педагогіки: Навч. посібник. Львів, 2005.
11. Ковальчук Оріся, Когут Світлана Основи психології та педагогіки: навч. посібник / за заг. ред. Л. Ковальчук. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009.

12. *Кравець В.* Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль, 1996.
13. *Кравець В.* Історія української школи і педагогіки. Тернопіль, 1994.
14. *Кузьмінський А. І, Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. – К., 2003. – 418 с.
15. *Курляк І.* Загальний огляд історичного розвитку зарубіжної освіти (від стародавніх часів до ХІХ століття): Навч.-метод. пос. – Львів, 2000.
16. *Мойсеюк Н.Є.* Педагогіка: Навч. посібник. К., 2005.
17. *Педагогіка для громадянського суспільства.* /За ред.. Т.Кошманової. Львів, 2005
18. *Педагогічна майстерність.* За ред. І.Зязюна. К., 2004.
19. *Підласий І. П.* Як підготувати ефективний урок. – К., 1995.
20. *Пометун О., Пироженко Л.* Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К., 2003.
21. *Рудницька О.П., Болгарський А.П.* Основи педагогічних досліджень. К., –1998.
22. *Чайка В.М.* Основи дидактики: Тексти лекцій і завдання для самоконтролю: Навч. пос. – Тернопіль, 2002.
23. *Розвиток народної освіти і педагогічної думки в Україні.* – К., 1991.
24. *Фіцула М.М.* Педагогіка: Посібник. – К., 2000.
25. *Якса Н.В.* Основи педагогічних знань. Навчальний посібник. – К., 2007.

Допоміжна

1. *Алексюк А.М.* Загальні методи навчання в школі. –К., 1983.
2. *Ващенко Г.* Вибрані педагогічні твори. – Л., 1997.
3. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. – Полтава, 1993.
4. *Ващенко Г.* Загальні методи навчання. – К., 1997.
5. *Зязюн І.А.* Учитель в контексті державної національної програми освіти/ Психолого-педагогічні новини. – К., 1994.
6. *Костюк Г.С.* Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989.
7. *Львова Ю.Л.* О любви (педагогические этюды). – Львов, 2000.
8. *Погрібний А.* Якби ми вчилися так, як треба. – К., 1998.
9. *Практикум по социально-психологическому тренингу.* – СПб., 1997.
10. *П'ятакова Г.* Практикум з курсу «Основи педагогічної майстерності». – Львів, 2005.
11. *П'ятакова Г.* Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи. – Львів, 2005.
12. *П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
13. *Семчишин М.* Тисяча років української культури. – К., 1993.
14. *Стельмахович М.Г.* Народна педагогіка. – К., 1985.
15. *Ступарик М.* Шкільництво Галичини (1772-1993). – Івано-Франківськ, 1994.
16. *Цюра С.* Педагогіка особистого досвіду. Практикум для самостійної роботи. – Львів, 2006.

15. Інформаційні ресурси

- ✓ освітні сайти Інтернет;
- ✓ фонди бібліотек:
 - бібліотека кафедри загальної та соціальної педагогіки (вул. Туган-Барановського, 7);
 - Львівська обласна педагогічна бібліотека (вул. Зелена, 24);
 - Наукова бібліотека ЛНУ ім. Івана Франка (вул. Драгоманова, 5, 17);
 - Львівська наукова бібліотека ім. Василя Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1

Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.).

Питання для обговорення:

1. Педагогіка як наука і мистецтво. Основні етапи розвитку педагогіки.
2. Основні педагогічні категорії.
3. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
4. Методи науково-педагогічних досліджень.

Робота у групах: розглянути педагогічні категорії (питання №2).

Підведення підсумків заняття:

Розгляньте схему «педагогічні категорії» (див. Подласый И.П. Педагогика. Кн.1.– М., 2001.–С.29-30) та охарактеризуйте співвідношення між основними педагогічними категоріями.

Завдання для самостійної роботи:

Письмово оформіть свої роздуми про основні людські якості, що повинні бути притаманні сучасному педагогові. «Сучасний педагог – це...». Продовжіть думку. Потрібно визначити та охарактеризувати п'ять основних компетенцій, які притаманні йому, на ваш погляд. Для підтвердження вашої думки наведіть висловлювання (цитату) видатного діяча, митця про роль вчителя у суспільстві, характеристику вчителя з відомого вам твору, вислів з сучасних ЗМІ тощо.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. – К.–2001.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. –К., 1995.
3. Ингекамп К. Педагогическая диагностика.–М., 1991.
4. Подласый И.П. Педагогика: В 2 кн. –М., 2001.
5. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень.–К., 1998.
6. Ковальчук О., Когут С. Основи психології та педагогіки.– Львів., 2009.
7. Скаткин М. Методология и методика педагогических исследований.– М.,1988.
8. Сявавко Є І. Українська етнопедагогіка.– Л., 2002.
9. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник.–К., 2000.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2

Вибрані питання історії української та зарубіжної педагогіки (2 год.).

Заняття проводиться як групова форма роботи, конференція на окреслену тему.

1. Педагогічні погляди Я.А.Коменського, Й. Песталоцці, Д.Локка, Ф.Дістервега, Ж.Ж.Руссо, Й.Ф.Гербарта (за вибором студента).
2. Педагогічні ідеї Г.Сковороди О.Духновича, К.Ушинського, Г.Ващенко, С.Русової, (за вибором студента).
3. Внесок у розвиток національної педагогічної системи відомих діячів України: М.Грушевського, І.Огієнка, І. Франка, Л.Українки, Т.Шевченка (за вибором студентів).
3. Теорія і практика навчання та виховання А.Макаренка і В.Сухомлинського (за вибором студента).

Робота у групах:

- Розподілити ролі: учасники, опоненти, рецензенти.
- Учасники самі обирають теми виступів.
- Викладач, як керівник засідання: встановлює регламент, представляє учасників, надає слово для виступів опонентам та рецензентам.

Завдання для самостійної роботи:

Обрати одну з історичних постатей та написати твір-роздум за темою «Діяльність особистості (вказати) у контексті розвитку шкільної освіти в Україні».

Література:

1. Антология педагогической мысли Украинской ССР. – М.,1988.

2. Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., Пащенко В.О. та ін. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник/ За заг. Ред. А.М. Бойко. – К., 2004.
3. Герцюк Д.Д. Навчально-методичні матеріали до вивчення спецкурсу “Історія школи та освіти в Україні”. – Львів, 1999.
4. Жарова Л.В. Школа Київської Русі. Стратегія навчання // Рідна школа.–1993, № 4.–С.60-61.
5. Курляк І.Є. Гімназійна освіта в Галичині.–Львів., 1997.
6. Кравець В. Історія української школи і педагогіки. –Тернопіль, 1994.
7. Науменко Ф.І. Школа Київської Русі. – Львів, 1995.
8. Розвиток освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К., 1991.
9. Хижняк З.І. Києво-Могилянська Академія. – К., 1988.
10. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2001.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3

Розвиток, соціалізація і виховання особистості (2 год).

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

1. Поняття розвитку, формування і виховання особистості.
2. Основні фактори, що впливають на розвиток особистості.
3. Вікова періодизація учнів та специфіка виховання учнів різного шкільного віку.
4. Концептуальні теорії розвитку школяра.

Робота у групах:

Розглядаємо питання № 3 в групах, обираємо до кожного питання опонента (одна з груп). Викладач обирає різні типи дискусій («круглий стіл», «засідання експертної групи», «форум», «дебати»).

Мета групової роботи: навчити правильно вести дискусію. (Див. П'ятакова Г. Практикум «Основи педагогічної майстерності». – Львів, 2005. – 40-45; П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008. – с. 12-15).

Завдання для самостійної роботи:

Заповнити анкету «Моє дерево життя». Зробіть висновок, яка (ий) ви є, якою були у підлітковому віці, які позитивні зміни відбулися в Вас як особистості (3 год.).

Анкета “Моє дерево життя”

1. Грунт – це Ваше культурне, соціо-економічне оточення. Зосередьтеся на тих галузях, що якнайбільше його окреслюють.

Я був вихований з вірою в те, що:

Робота – це...

Гроші – це...

Релігія – це...

Моя національність –це ...

Моя раса – це ...

Чоловік – це ...

Жінка –це ...

Шлюб – це...

Сім'я – це...

Закон – це...

Навчання – це...

Успіх – це...

Друг – це...

2. Коріння дерева життя – це ваше бачення фундаментальних питань життя:

Я вірю, що моє життя походить від ...

Істина для мене – це ...

Я живу для того, щоб ...

Щодня я наближаюсь до...

3. Стовбур дерева життя відображає вашу концепцію людини. Відповідаючи на запитання, Ви зображуєте свій погляд на проблему “що таке людина?” Знайдіть твердження, з яким Ви погоджуєтесь, і дайте своє обґрунтування.

1. Я в основному хороший тому, що...

2. Я в основному поганий тому, що...

3. Я залежний і не відповідаю за свої вчинки тому, що...

4. Я в основному егоїстичний тому, що...

5. Я в основному дбайливий і добрий з іншими тому, що...

6. Мої переконання впливають на мою особистість тому, що...

7. Моя особистість впливає на мої переконання тому, що.

4. Гілля дерева життя – це Ваші етичні цінності. Перелічіть ті, що для Вас є найбільш важливими, поясніть, чому...

5. Квіти дерева життя символізують емоції, які повинно породжувати Ваше філософське дерево. Перелічіть бажані й небажані емоції, які Ви відчуваєте щодо себе, інших, навчального закладу (школи).

	Бажані емоції	Небажані емоції
Я		
Інші		
Навчальний заклад		

6. Плоди дерева життя – це Ваші вчинки. Напишіть, як ви зазвичай поводитесь, виконуючи різні соціальні ролі, займаючись різними видами діяльності. Заповніть таблицьку.

	Бажані вчинки	Небажані вчинки
Син/дочка		
Брат/сестра		
Студент		
Громадянин		
Релігія		
Робота		
Спорт		
Вільний час		

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. – К.–2001.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.–К., 1995.
3. Вишневецький О. Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич, 2001.
4. Ковальчук Оріся, Козут Світлана Основи психології та педагогіки: навч. посібник / за заг. ред. Л. Ковальчук. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. пос.– К., 2001.
6. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
7. Фіцула М.М. Педагогіка. Посібник. – К., 2001.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4

Особливості інтерактивних технологій навчання (2 год.).

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

1. Інтерактивне навчання як педагогічна технологія.
2. Поняття про інтерактивні методи навчання.
3. Особливості групового і кооперованого навчання.
4. Форми міжособистісної взаємодії.

Робота у групах: представлення спільного проекту

Проведення виховного заняття - диспуата з конкретної морально-етичної проблеми за допомогою інтерактивних методик (згорнуті форми дискусій).

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати та провести як мікровикладання фрагмент заняття із застосуванням сучасних освітніх технологій

Література:

1. *Алексюк А.М.* Загальні методи навчання в школі.–К., 1981.
2. *Ващенко Г.* Загальні методи навчання.– К., 1997.
3. *Галузинський В.М., Євтух М.Б.* Педагогіка: теорія та історія.– К., 1995.
4. *Дидактика современной школы.* Под ред. А.А. Онищука.– К., 1987.
5. *Касьяненко М.* Педагогіка співробітництва.–К., 1993.
6. *Кларин М.В.* Инновации в мировой педагогике. Обучение на основе исследования, игр, дискуссий. Анализ зарубежного опыта.– М.,Рига, 1986.
7. *Лернер И.Я.* Дидактические основы методов обучения.– М., 1981.
8. *Пидкасистый И.И.* Педагогика.– М., 1998.
9. *Подласый И.П.* Педагогика. Новый курс: В 2 кн. – М.,2001.
10. *П'ятакова Г.* Практикум «Основи педагогічної майстерності».- Львів, 2005.
11. *П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5

Поняття про педагогічну майстерність. Педагогічне спілкування (2 год.).

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

- 1.Професія педагога. Соціальне значення праці вчителя.
- 2.Функції вчителя. Вимоги до нього. Професійний потенціал педагога.
- 3.Основи педагогічної майстерності. Педагогічний такт.
- 3.Педагогічне спілкування. Стили, рівні, параметри.

Питання для згорнутої дискусії: *Що мають спільного і чим відрізняються професії педагога, актора, культуролога, бібліографа, бібліотекознавця?*

Спільна діяльність викладача і студентів:

Робота у групах:

Проведення тренінгових вправ

- 1-2. Вправи: демонстрування і розпізнавання жестів; поділ на групи. Кожна група демонструє педагогічну ситуацію в німій формі, інші студенти вгадують та аналізують. Аналіз міміки людей, зображених на фотографіях, їхнього стану; аналіз, оцінка моментів невербального спілкування людей за ілюстраціями.
- 3-4. Вправи: на вироблення пластики тіла, дикції, дихання, інтонації; програвання ситуацій, в яких студенти з різною інтонацією відповідно до мети звертаються до учнів. Тренування у виступах перед різною аудиторією, організації окремих моментів навчального заняття.
- 5-6. Вправи: кожній групі запропоновано скласти характеристику на учня за фотографією (дані до характеристики подано).

Завдання для самостійної роботи:

Ознайомитися з вправами з тренінгу та бути готовими до їх проведення на практичному занятті (П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008. – С. 96-116).

Література:

1. Бодалев А.А. Личность и общение.–М., 1983.
2. Лозинська Н.Б. Адаптація студентів до навчання в університету та випускників до педагогічної діяльності. – Львів, 2008.
3. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя.–М., 1985.
4. Педагогічна майстерність. За ред. І.Зязюна. К., 2004.
5. Педагогічний пошук: Книга для вчителя/ Упорядник І.А. Баженова –К., 1998.
6. П'ятакова Г. Практикум «Основи педагогічної майстерності».- Львів, 2005.
7. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
8. Слуцкий В. Элементарная педагогика или как управлять поведением человека.– М., 1992.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6

Спілкування як умова педагогічного впливу на вихованців (2 год.)

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

- 1.Поняття про метод виховання. Умови застосування методів виховання для досягнення поставленої мети.
- 2.Методи, прийоми словесного впливу на свідомість, почуття, поведінку дитини.
- 3.Методи формування позитивного досвіду поведінки, умови їх застосування.
- 4.Методи стимулювання та регулювання поведінки вихованця.

Робота у групах:

Рекомендації до заняття:

Заняття проводиться в формі дискусії – діалогу.

- Обговорити зі студентами критерії вибору методів та прийомів впливу на особистість
- Обговорити зі студентами можливість застосування методів, прийомів позитивного та негативного підкріплення поведінки у конкретних ситуаціях
- На занятті наводяться приклади конкретних ситуацій у формі педагогічних задач

Завдання для самостійної роботи:

Література:

- 1.Вишневецький О. Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич, 2001.– С. 180-195.
2. Касьяненко М. Педагогіка співробітництва. – К., 1993.

3. Педагогічна майстерність. За ред. І.Зязюна. К., 2004.
4. *Лозинська Н.Б.* Адаптація студентів до навчання в університету та випускників до педагогічної діяльності. – Львів, 2008.
5. *П'ятакова Г.* Практикум «Основи педагогічної майстерності».- Львів, 2005.
6. *П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
7. *Слуцкий В.* Элементарная педагогика или как управлять поведением человека.– М., 1992.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7

Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях та шляхи їх розв'язання (2 год.).

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

1. Поняття про конфлікти у педагогічних ситуаціях, особливості, причини, етапи ескалації; типи, рівні. Структура та аналіз конфлікту.
2. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях, шляхи розв'язання конфлікту.
3. Процедури розв'язання конфліктів, можливості їх застосування у конфліктних ситуаціях.
4. Організація переговорів, медіації, фасилітації для розв'язання педагогічних конфліктів.

Діяльність викладача і студентів:

Робота у групах:

програвання стилів поведінки педагога і учня у конфліктних ситуаціях, які підготували студенти та аналіз конфліктних ситуацій, стосовно проведення переговорів, медіації, фасилітації (за конкретними завданнями) засобом рольових ігор.

Завдання для самостійної роботи:

«Аналіз конфліктної ситуації». Студенти на основі спостереження, власного досвіду або реальних життєвих подій повинні описати конфліктну ситуацію, що виникла між педагогом і вихованцем, учнем і однокласником (однокласниками), проаналізувати її та знайти правильний шлях її розв'язання, використовуючи схематичну карту конфлікту.

Література:

1. *Грабовська С., Равчина Т.* Конфлікти без насильства. – Л., 2001.
2. *Кондрашова Л.В.* Сборник педагогических задач.– М., 1987. – С. 29-42.
3. *Лозинська Н.Б.* Адаптація студентів до педагогічної діяльності.– Львів, 1996.
4. *Львова Ю.О* любви. Педагогические этюды. – Л. 2000.
5. *П'ятакова Г.П.* Практикум з курсу «Основи педагогічної майстерності». – Львів, 2005.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8

Інститути і чинники виховання (2 год.).

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

1. Спільна робота школи, сім'ї та громадськості.
2. Церква і виховання підростаючого покоління.
3. Служба у справах неповнолітніх та її діяльність як профілактика правопорушень неповнолітніх.
4. Дитячі та юнацькі організації та їхній внесок у виховання української молоді: Пласт, «Сокільський доріст», «Курінь», міжнародні скаутські організації.
5. Г.Ващенко, К.Ушинський про роль мистецтва у вихованні людини.
6. Виховний процес у позашкільних закладах. Роль та завдання вихователя позашкільних закладів освіти.

Робота у групах: студенти обговорюють 2, 3, 4 питання заняття, стисло доповідає представник з групи, доповнюють та оцінюють відповідь всі студенти.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитися із книгою Г.Ващенко «Виховний ідеал» та виписати основні напрями виховання української молоді, які виділяє вчений, порівнюючи з напрямками сучасного виховного процесу.
2. Виписати висловлювання відомих педагогів про роль мистецтва у вихованні людини.
3. Підготувати міні - проект з мікрОВикладання виховного заняття: розробити конспект виховного заняття, підготувати та провести в умовах аудиторії диспут на морально-етичну тему для учнів старших класів. Проект виконується в групах.

Література:

1. Ващенко Г. Вибрані педагогічні твори.– Л., 1997.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава, 1993.
3. Вишневецький О. Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич, 2001.– С. 180-195.
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. пос.– К., 2001.
5. **Національна доктрина розвитку освіти // Освіта 24 квітня -1 травня 2002 р., – К., 2002.**
6. Непорадний Б. Національне виховання молоді в сучасних закладах освіти України: стан і шляхи перебудови виховної роботи. Навч.-метод. Посібник/ за ред. проф. Є.С.Клоса.-Львів, 1997.
7. Фіцула М. Педагогіка.– К., 2001.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ПРОЕКТУ

Навчальний проект – портфоліо (індивідуальне навчально-дослідне завдання студентів факультету культури і мистецтв)

Навчальний проект уміщує різні види індивідуальної роботи студентів і представляє портфоліо майбутніх педагогів: твір-роздум з окресленої проблеми; конспект виховного заняття – диспуту з морально-етичної проблеми; аналіз конфліктної педагогічної ситуації.

1. Обрати одну з історичних постатей та написати твір-роздум за темою «Діяльність особистості (вказати) у контексті розвитку шкільної освіти в Україні», *об'єм якого* до 5 сторінок:

- Педагогічні погляди Я.А.Коменського, Й. Песталоцці, Д.Локка, Ф.Дістервега, Ж.Ж.Руссо, Й.Ф.Гербарта (за вибором студента);
- Педагогічні ідеї Г.Сковороди О.Духновича, К.Ушинського, Г.Ващенко, С.Русової (за вибором студента);
- Внесок у розвиток національної педагогічної системи відомих діячів України: М.Грушевського, І.Огієнка, І.Франка, Л.Українки, Т.Шевченка (за вибором студентів).
- Теорія і практика навчання та виховання А.Макаренка і В.Сухомлинського (за вибором студента).

Вимоги до написання роботи:

Зразок структури твору-роздуму:

Вступ

У вступі обґрунтовуються актуальність теми, її особливості, значущість теми з огляду на соціальні потреби суспільства та розвиток педагогічної науки та практики.

Основна частина. Історія та теорія питання. Вирішення проблеми в сучасних умовах.

В основній частині наводяться основні теоретичні дослідження з теми, визначається, хто з учених (минулого, сучасності) вивчав дану проблему, які ідеї висловлював. Визначається сутність (основний зміст) проблеми, основні чинники (фактори, обставини), що зумовлюють розвиток явища або процесу, який вивчається. Наводиться перелік основних змістових аспектів проблеми, які розглядалися вченими. Визначаються недостатньо дослідженні питання, з'ясовуються причини їх слабкої розробленості.

В цій частині потрібно також подати поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища, тлумачення основних поглядів і позицій щодо проблеми. Висловити думки щодо перспектив розвитку проблеми.

Висновки

У висновках подаються узагальнені умовиводи, ідеї, думки, оцінки, пропозиції дослідника.

Література

До списку літератури включають публікації переважно за останні 5-10 років. Особливу цінність мають роботи останнього року.

Студент має змогу виступити з тезисами своїх роздумів на практичному занятті. Твір оцінюють до 5 балів, за умови позитивного відгуку магістрант допускається до іспиту з Педагогіки.

Література

1. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192.

3. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: 4. Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова І.С.– К., 2003. – 116 с.

Загальна сума балів за реферат 5 балів, якщо повністю виконані всі вимоги до написання проекту.

2. План-конспект виховного заняття-диспуту з окресленої проблеми.

Студенти самостійно обирають соціально-значущу проблему, яка потребує дискусійного обговорення зі студентами 1- 3 курсів факультету культури і мистецтв та готують план-конспект диспуту.

Вимоги до оформлення плану – конспекту виховного заходу - диспуту:

Титульна сторінка:

ПЛАН-КОНСПЕКТ (СЦЕНАРІЙ) ВИХОВНОГО ЗАХОДУ-ДИСПУТУ НА ТЕМУ:

(НАЗВА ТЕМИ),

проведеного зі студентами (I-III) курсу факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана Франка (дата)
студентом (ою) факультету

КОВАЛЕНКОМ СЕРГІЄМ ІВАНОВИЧЕМ

На першій сторінці вказуємо:

Мета заходу: (навчально-розвивальну та виховну)

Методи та прийоми його проведення: (вказуємо їх).

Наочні посібники, технічні засоби: (перераховуємо їх).

Подаємо список використаної літератури: науково-популярної та методичної.

Література подається за зразками оформлення бібліографії. Далі описується хід диспуту із врахуванням умов, які забезпечують його результативність.

Структура заняття:

- виділяються етапи заходу, висвітлюється організований початок,
- викладається зміст виступів, бесіди тощо, який повинен розкривати тему заходу і відповідати поставленій меті;

- розкривається участь студентів в організації та проведенні заходу на кожному етапі;
- висвітлюються основоположні ідеї, цінності, норми, принципи поведінки людини із врахуванням відповідних вимог (науковість, аргументованість, переконливість, доказовість, логічність);
- розкриваються способи словесного впливу на свідомість, почуття студентів, які викликають їх особистісне ставлення до змісту виховного заходу (яскраві та хвилюючі словесні судження, розгляд актуальних для студентів проблем, звертання до їхнього індивідуального досвіду поведінки тощо);
- визначаються способи, прийоми проведення виховного заходу (розповідь, бесіда, роз'яснення, організація діяльності студентів, гра, змагання, тренінгові вправи тощо), використання обладнання (наочних посібників, технічних засобів, ноутбуків, мультимедійної презентації та ін.);
- визначаються стимули, які забезпечують емоційну насиченість діяльності студентів, атмосферу доброзичливого взаєморозуміння (ситуації успіху, колективного переживання, ситуації які створюють емоційний фон та ін.);
- описується підведення підсумків виховного заходу, вказується особа, відповідальна за цей етап роботи;

План-конспект залікового заняття повинен бути поширеним, не повинно бути скорочень, помилок, виправлень. Об'єм роботи – до 7 стор. (А-4).

Оцінюється робота на 6 балів.

3. Аналіз конфліктної педагогічної ситуації.

Конфлікт можна визначити як *суперечність, розбіжність, неузгодженість, боротьбу між думками, інтересами, бажаннями, позиціями людей тощо*. Його протилежністю є злагода, єдність, згуртованість, мир.

За природою конфлікт – це соціальне явище. Суспільство не може існувати і розвиватися без конфліктів. Взаємодія особистостей завжди передбачає виникнення конфліктів як вияв суперечностей, розбіжності між соціальними групами, класами, ролями, державами тощо. У цьому значенні конфлікт є чинник соціального розвитку як позитивний (*конструктивний*), так і негативний (*деконструктивний*) і виявляє соціальні протиріччя, цінності, інтереси, потреби, рівень розвитку суспільства.

З психологічної точки зору *конфлікт – це загострення міжособистісних стосунків, внутрішньо особистісних суперечностей, зіткнення особистісних вірувань, позицій, потреб різних індивідів, їхніх амбіцій*.

Основні особливості конфлікту

- конфлікт створюють люди (сторони і учасники);
- у конфлікті важлива не сама проблема, а хто і як дивиться на неї, оскільки люди по-різному дивляться на одну і ту саму ситуацію;

- конфлікт – це завжди протилежність цілей, позицій, думок, інтересів, що спричинили відповідні наслідки.

Потрібно описати і проаналізувати конфлікт у педагогічній ситуації, свідками якої ви були. Проаналізуйте ситуацію з точки зору її особливостей, причин виникнення конфлікту, етапів ескалації тощо. Опишіть структуру за поданою схемою. Проаналізуйте конфлікт, знайдіть шляхи його розв'язання, пригадав процедури розв'язання конфліктів та можливості їх застосування у конкретній конфліктній ситуації, виділив одну з п'яти тактик поведінки у конфлікті: *співробітництво, протиставлення, поступливість, уникнення, компроміс*.

Опишіть, яким чином потрібно організувати переговори, медіацію, фасилітацію для розв'язання педагогічного конфлікту, способи поведінки педагога у конфлікті, діяльність викладача і студентів у відповідній ситуації. Дій за схемою розв'язання конфлікту. Об'єм роботи – до 3 арк. (А-4). *Оцінюється робота на 6 балів.*

Загальна сума балів за проект - портфоліо – 17 балів, якщо повністю виконані всі вимоги до написання проекту.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

**Кафедра загальної та соціальної
педагогіки**

ЗАВДАННЯ

для самостійної та індивідуальної роботи з курсу «Педагогіка»

для студентів III курсу факультету культури і мистецтв

Укладач: доц. П'ятакова Г.П., канд. філологічних наук, доцент
кафедри загальної та соціальної педагогіки

затверджена на засіданні кафедри
загальної та соціальної педагогіки
Протокол від “_6_” вересня 2016
року, № 2

В.о. завідувача кафедрою загальної
та соціальної педагогіки

_____ (доц. Равчина Т.В.)

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічних досліджень	2
2.	Вибрані питання історії української та зарубіжної педагогіки	2
3.	Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2
4.	Особливості інтерактивних технологій навчання	2
5.	Поняття про педагогічну майстерність. Педагогічне спілкування	2
6.	Спілкування як умова педагогічного впливу на вихованців	2
7.	Інститути і чинники виховання	2
8.	Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях та шляхи їх розв'язання	2
9.	Підготовка до заліку/іспиту	12
Разом		28

Індивідуальні завдання

Навчальний проект – портфоліо

Навчальний проект уміщує різні види самостійної роботи студентів і представляє портфоліо майбутніх педагогів: твір-роздум на окреслену проблему; конспект виховного заняття – диспуту з морально-етичної проблеми; аналіз конфліктної педагогічної ситуації.

Тема 1. Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.)

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.
2. Розглянути основні педагогічні категорії та підготуйтеся до групової взаємодії.
3. Самостійно підготуйте відповідь на питання: Основні етапи розвитку педагогіки.
4. Продумайте відповідь до питання: Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Обґрунтуйте зв'язок педагогіки з культурологією, книгознавством, музикологією, акторською майстерністю.

5. Завдання для дискусії: Як ви вирішите спірне питання між тими, хто вважає педагогіку наукою і тими, хто вважає її мистецтвом. Наведіть аргументи на користь того чи іншого твердження.

6. Розгляньте схему «педагогічні категорії» (див. Подласый І.П. Педагогіка. Кн.1.– М., 2001.–С.29-30) та охарактеризуйте співвідношення між основними педагогічними категоріями.

7. Підготуйтеся до проведення анкетування з «Мотивації до навчання на факультеті культури та мистецтв»

8. Завдання для самостійної роботи:

Письмово оформіть свої роздуми про основні людські якості, що повинні бути притаманні сучасному педагогові. «Сучасний педагог – це...». Продовжіть думку. Потрібно визначити та охарактеризувати п'ять основних рис характеру, які притаманні йому, на ваш погляд. Для підтвердження вашої думки наведіть висловлювання (цитату) видатного діяча, митця про роль вчителя у суспільстві, характеристику вчителя з відомого вам твору, вислів з сучасних ЗМІ тощо (*залікова вартість завдання – 2 з.о.*).

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. – К.–2001.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. –К., 1995.
3. Ингекамп К. Педагогическая диагностика.–М., 1991.
4. Подласый И.П. Педагогіка: В 2 кн. –М., 2001.
5. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень.–К., 1998.
6. Ковальчук О., Козут С. Основи психології та педагогіки.– Львів., 2009.
7. Скаткин М. Методология и методика педагогических исследований.– М.,1988.
8. Сявавко Є І. Українська етнопедагогіка.– Л., 2002.
9. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник.–К., 2000.

Тема 2. Вибрані питання історії української та зарубіжної педагогіки (2 год.).

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.

2. Самостійно ознайомитися із віхами життєвого і творчого шляху, головними педагогічними ідеями, їхнім внеском у розвиток світової педагогічної думки видатих зарубіжних та українських педагогів – Я.-А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Й.-Ф. Песталоцці, А.Ф. Дістервега, К. Д. Ушинського, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського).

3. Підготувати міні-повідомлення на семінарському занятті як тези майбутнього реферату на окреслену тему:

- Педагогічні погляди Я.А. Коменського, Й. Песталоцці, Д. Локка, Ф. Дістервега, Ж.Ж. Руссо, Й.Ф. Гербарта (за вибором студента)

- Педагогічні ідеї Г.Сковороди, О.Духновича, С.Русової, К.Ушинського, Г.Ващенко (за вибором студента)
- Внесок у розвиток національної педагогічної системи відомих діячів України: М.Грушевського, І.Огієнка, І.Франка, Л.Українки, Т.Шевченка (за вибором студентів).
- Теорія і практика навчання та виховання А.Макаренка і В.Сухомлинського (за вибором студента)

4. Оскільки заняття проводиться як групова форма роботи, конференція на окреслену тему, ознайомитися з особливостями такого заняття (*П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008 – С. 33-34*).

5. Завдання для самостійної роботи (4 год.):

Обрати одну з історичних постатей та написати твір-роздум за темою «Діяльність особистості (вказати) у контексті розвитку шкільної освіти в Україні».

(залікова вартість завдання – 5 з.о.).

Література:

1. Антологія педагогической мысли Украинской ССР.– М., 1988.
2. *Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., Пащенко В.О.* та ін. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник/ За заг. Ред. А.М. Бойко. – К., 2004.
3. *Герцюк Д.Д.* Навчально-методичні матеріали до вивчення спецкурсу “Історія школи та освіти в Україні”.–Львів, 1999.
4. *Жарова Л.В.* Школа Київської Русі. Стратегія навчання // Рідна школа.– 1993, № 4.–С.60-61.
5. *Курляк І.Є.* Гімназійна освіта в Галичині.–Львів., 1997.
6. *Кравець В.* Історія української школи і педагогіки. –Тернопіль, 1994.
7. *Науменко Ф.І.* Школа Київської Русі. – Львів, 1995.
8. *Розвиток освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси.*– К., 1991.
9. *Хижняк З.І.* Києво-Могилянська Академія.– К., 1988.
10. *Фіцула М.М.* Педагогіка.– К., 2001.

Тема 3. Розвиток, соціалізація і виховання особистості (2 год).

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.
2. Бути готовими обґрунтувати поняття розвитку, формування і виховання особистості та виділити основні фактори, що впливають на розвиток особистості.
3. Питання «Вікова періодизація учнів та специфіка виховання учнів різного шкільного віку» розглядаємо у групах. Студенти повинні ознайомитися з різними типами дискусій («круглий стіл», «засідання експертної групи», «форум», «дебати») (*П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008 – С. 11-14*).

4. Підготуватися до питання «Концептуальні теорії розвитку школяра» та навести приклади сучасних теорій.

5.Завдання для самостійної роботи (2год.):

Заповнити анкету «Моє дерево життя ». Зробіть висновок, яка (ий) ви є, якою були у підлітковому віці, які позитивні зміни відбулися в Вас як особистості (*залікова вартість завдання – 2 з.о.*).

Анкета “Моє дерево життя”

1. Грунт – це Ваше культурне, соціо-економічне оточення. Зосередьтеся на тих галузях, що якнайбільше його окреслюють.

Я був вихований з вірою в те, що:

Робота – це....

Гроші – це...

Релігія – це...

Моя національність –це ...

Моя раса – це ...

Чоловік – це ...

Жінка –це ...

Шлюб – це...

Сім'я – це...

Закон – це...

Навчання – це...

Успіх – це...

Друг – це...

2. Коріння дерева життя – це ваше бачення фундаментальних питань життя:

Я вірю, що моє життя походить від ...

Істина для мене – це ...

Я живу для того, щоб ...

Щодня я наближаюсь до...

3. Стовбур дерева життя відображає вашу концепцію людини. Відповідаючи на запитання, Ви зображуєте свій погляд на проблему “що таке людина?” Знайдіть твердження , з яким Ви погоджуєтесь, і дайте своє обґрунтування.

1. Я в основному хороший тому, що...

2. Я в основному поганий тому, що...

3. Я залежний і не відповідаю за свої вчинки тому, що...

4. Я в основному егоїстичний тому, що...

5. Я в основному дбайливий і добрий з іншими тому, що...

6. Мої переконання впливають на мою особистість тому, що...

7. Моя особистість впливає на мої переконання тому, що.

4. Гілля дерева життя – це Ваші етичні цінності. Перелічіть ті, що для Вас є найбільш важливими, поясніть, чому...

5. Квіти дерева життя символізують емоції, які повинно породжувати Ваше філософське дерево. Перелічіть бажані й небажані емоції, які Ви відчуваєте щодо себе, інших, навчального закладу (школи).

	Бажані емоції	Небажані емоції
Я		
Інші		
Навчальний заклад		

6. Плоди дерева життя – це Ваші вчинки. Напишіть, як ви зазвичай поводитесь, виконуючи різні соціальні ролі, займаючись різними видами діяльності. Заповніть табличку.

	Бажані вчинки	Небажані вчинки
Син/дочка		
Брат/сестра		
Студент		
Громадянин		
Релігія		
Робота		
Спорт		
Вільний час		

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. – К.–2001.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.–К., 1995.
3. Вишневський О. Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич, 2001.
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. пос.– К., 2001.
5. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
6. Фіцула М.М. Педагогіка. Посібник. – К., 2001.

Тема 4. Поняття про педагогічну майстерність. Педагогічне спілкування (2 год.).

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.
2. Підготуватися до питання «Професія педагога. Соціальне значення праці вчителя».
3. Розглянути питання «Функції вчителя. Вимоги до нього. Професійний потенціал педагога» та бути готовими до обґрунтування професіографічного портрета вчителя.
4. Підготувати приклади різних стилів педагогічного спілкування та провести у групах.
5. Питання для згорнутої дискусії: *Що мають спільного і чим відрізняються професії педагога, актора, культуролога, бібліографа, бібліотекознавця?*

6.Завдання для самостійної роботи (3 год.):

Ознайомитися з вправами з тренінгу та бути готовими до їх проведення на практичному занятті (*П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008. – С. 96-116).

Література:

1. *Бодалев А.А.* Личность и общение.–М., 1983.
2. *Лозинська Н.Б.* Адаптація студентів до навчання в університету та випускників до педагогічної діяльності. – Львів, 2008.
3. *Львова Ю.Л.* Творческая лаборатория учителя.–М., 1985.
4. Педагогічна майстерність. За ред. І.Зязюна. К., 2004.
5. Педагогічний пошук: Книга для вчителя/ Упорядник І.А Баженова –К., 1998.
6. *П'ятакова Г.* Практикум «Основи педагогічної майстерності».- Львів, 2005.
7. *П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
8. *Слуцкий В.* Элементарная педагогика или как управлять поведением человека.– М., 1992.

Тема 5. Спілкування як умова педагогічного впливу на вихованців (2 год.).

1.Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.

2. Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:
 - ✓ Поняття про метод виховання. Умови застосування методів виховання для досягнення поставленої мети
 - ✓ Методи, прийоми словесного впливу на свідомість, почуття, поведінку дитини
 - ✓ Методи формування позитивного досвіду поведінки, умови їх застосування
 - ✓ Методи стимулювання та регулювання поведінки вихованця
3. Підготуватися до дискусії – діалогу з таких питань:
 - критерії вибору методів та прийомів впливу на особистість
 - можливість застосування методів, прийомів позитивного та негативного підкріплення поведінки у конкретних ситуаціях
 - навести приклади конкретних ситуацій у формі педагогічних задач

Література:

І.Вишневецький О. Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич, 2001.– С. 180-195.

1. *Касьяненко М.* Педагогіка співробітництва.–К., 1993.
2. Педагогічна майстерність. За ред. І.Зязюна. К., 2004.
3. *Лозинська Н.Б.* Адаптація студентів до навчання в університету та випускників до педагогічної діяльності. – Львів, 2008.

4. *П'ятакова Г.* Практикум «Основи педагогічної майстерності».- Львів, 2005.
5. *П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.
6. *Слуцкий В.* Элементарная педагогика или как управлять поведением человека.– М., 1992.

Тема 6. Особливості інтерактивних технологій навчання (2 год.).

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.
2. Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:
 - ✓ Інтерактивне навчання як педагогічна технологія.
 - ✓ Поняття про інтерактивні методи навчання.
 - ✓ Особливості групового і кооперованого навчання.
 - ✓ Форми міжособистісної взаємодії.

3. Ознайомитися з сучасними педагогічними технологіями і підготувати виступ про одну з них на практичному занятті:

Освітні технології. За ред. О.М. Пехоти. Навчально-методичний посібник. – К., 2002;

П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі – Львів, 2003;

П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи. – Львів, 2005;

електронний варіант програми “Сучасні педагогічні технології навчання”.

4. Завдання для самостійної роботи (4 год.):

Підготуватися та провести як мікрОВикладання фрагмент заняття із застосуванням сучасних освітніх технологій.

Література:

1. *Алексюк А.М.* Загальні методи навчання в школі.–К., 1981.
2. *Ващенко Г.* Загальні методи навчання.– К., 1997.
3. *Галузинський В.М., Євтух М.Б.* Педагогіка: теорія та історія.– К., 1995.
4. *Дидактика современной школы.* Под ред. А.А. Онищука.– К., 1987.
5. *Касьяненко М.* Педагогіка співробітництва.–К., 1993.
6. *Кларин М.В.* Инновации в мировой педагогике. Обучение на основе исследования, игр, дискуссий. Анализ зарубежного опыта.– М., Рига, 1986.
7. *Лернер И.Я.* Дидактические основы методов обучения.– М., 1981.
8. *Пидкасистый И.И.* Педагогика.– М., 1998.
9. *Подласый И.П.* Педагогика. Новый курс: В 2 кн. – М., 2001.
10. *П'ятакова Г.* Практикум «Основи педагогічної майстерності».- Львів, 2005.
11. *П'ятакова Г.* Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. – Львів, 2008.

Тема 7. Інститути і чинники виховання (2 год.).

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.

2. Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:
- ✓ Спільна робота школи, сім'ї та громадськості.
 - ✓ Церква і виховання підростаючого покоління.
 - ✓ Служба у справах неповнолітніх та її діяльність як профілактика правопорушень неповнолітніх
 - ✓ Виховний процес у позашкільних закладах. Роль та завдання вихователя позашкільних закладів освіти.

3. Самостійно підготувати розповідь про дитячі та юнацькі організації та їхній внесок у виховання української молоді: Пласт, «Сокільський доріст», «Курінь», міжнародні скаутські організації.

4. Ознайомитися із книгою Г.Ващенко «Виховний ідеал» та виписати основні напрями виховання української молоді, які виділяє вчений, порівнюючи з напрямками сучасного виховного процесу.

5. Виписати висловлювання відомих педагогів про роль мистецтва у вихованні людини (Г.Ващенко, К.Ушинський, В.Сухомлинський, А.Макаренко та ін. про роль мистецтва у вихованні людини).

6.Завдання для самостійної роботи(3год.):

Міні - проект з мікрОВикладання виховного заняття: розробити конспект виховного заняття, підготувати та провести в умовах аудиторії диспут на морально-етичну тему для учнів старших класів. Проект виконується в групах.

Література:

1. *Ващенко Г.* Вибрані педагогічні твори.– Л., 1997.
- 2.*Ващенко Г.* Виховний ідеал. – Полтава, 1993.
- 3.*Вишневський О.* Теоретичні основи педагогіки. – Дрогобич, 2001.– С. 180-195.
4. *Мойсеюк Н.Є.* Педагогіка: Навч. пос.– К., 2001.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта 24 квітня-1 травня 2002 р., – К., 2002.
- 6.*Непорадний Б.* Національне виховання молоді в сучасних закладах освіти України: стан і шляхи перебудови виховної роботи. Навч.-метод. Посібник/ за ред. проф. Є.С.Клоса.-Львів, 1997.
- 7.*Фіцула М.* Педагогіка.– К., 2001.

Тема 8. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях та шляхи їх розв'язання (2 год.).

1. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури до теми.

Студенти повинні бути готові до обговорення наступних питань:

1. Поняття про конфлікти у педагогічних ситуаціях, особливості, причини, етапи ескалації; типи, рівні. Структура та аналіз конфлікту.
2. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях, шляхи розв'язання конфлікту.

3. Процедури розв'язання конфліктів, можливості їх застосування у конфліктних ситуаціях.

4. Організація переговорів, медіації, фасилітації для розв'язання педагогічних конфліктів.

Діяльність викладача і студентів:

Робота у групах:

прогривання стилів поведінки педагога і учня у конфліктних ситуаціях, які підготували студенти та аналіз конфліктних ситуацій, стосовно проведення переговорів, медіації, фасилітації (за конкретними завданнями) засобом рольових ігор.

Завдання для самостійної роботи (4 год.):

«Аналіз конфліктної ситуації». Студенти на основі спостереження, власного досвіду або реальних життєвих подій повинні описати конфліктну ситуацію, що виникла між педагогом і вихованцем, учнем і однокласником (однокласниками), проаналізувати її та знайти правильний шлях її розв'язання, використовуючи схематичну карту конфлікту.

Література:

1. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства.–Л., 2001.
2. Кондрашова Л.В. Сборник педагогических задач.– М., 1987.– С. 29-42.
3. Лозинська Н.Б. Адаптація студентів до педагогічної діяльності.– Львів, 1996.
4. Львова Ю.О любви. Педагогические этюды. – Л. 2000.
5. П'ятакова Г.П. Практикум з курсу «Основи педагогічної майстерності».– Львів, 2005.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ПРОЕКТУ

Навчальний проект – портфоліо (індивідуальне навчально-дослідне завдання студентів факультету культури і мистецтв)

Навчальний проект уміщує різні види індивідуальної роботи студентів і представляє портфоліо майбутніх педагогів: реферат; конспект виховного заняття – диспуту з морально-етичної проблеми; аналіз конфліктної педагогічної ситуації.

1. Студенти повинні обрати одну із визначених проблем та написати **реферат**, об'єм якого до 10 сторінок:

- Педагогічні погляди Я.А.Коменського, Й. Песталоцці, Д.Локка, Ф.Дістервега, Ж.Ж.Руссо, Й.Ф.Гербарта (за вибором студента);
- Педагогічні ідеї Г.Сковороди О.Духновича, К.Ушинського, Г.Вашенка (за вибором студента);
- Теорія і практика навчання та виховання А.Макаренка і В.Сухомлинського (за вибором студента).

Вимоги до написання роботи:

Реферат (лат. *referre* – доповідати, повідомляти) – короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми.

Обсяг реферату визначається специфікою теми і змістом документів, кількістю відомостей, їх науковою цінністю або практичним значенням. Обсяг реферату коливається від 500-2500 знаків до 10-20 сторінок (розширений або зведений, багато джерельний, оглядовий реферат).

Зразок структури реферату

Вступ

У вступі обґрунтовуються актуальність теми, її особливості, значущість теми з огляду на соціальні потреби суспільства та розвиток педагогічної науки та практики.

Основна частина. Історія та теорія питання. Вирішення проблеми в сучасних умовах.

В основній частині наводяться основні теоретичні дослідження з теми, визначається, хто з учених (минулого, сучасності) вивчав дану проблему, які ідеї висловлював. Визначається сутність (основний зміст) проблеми, основні чинники (фактори, обставини), що зумовлюють розвиток явища або процесу, який вивчається. Наводиться перелік основних змістових аспектів проблеми, які розглядалися вченими. Визначаються недостатньо дослідженні питання, з'ясовуються причини їх слабкої розробленості.

В цій частині потрібно також подати поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища, тлумачення основних поглядів і позицій щодо проблеми. Висловити думки щодо перспектив розвитку проблеми.

Висновки

У висновках подаються узагальнені умовиводи, ідеї, думки. Оцінки, пропозиції дослідника.

Література

До списку **літератури** включають публікації переважно за останні 5-10 років. Особливу цінність мають роботи останнього року.

Реферат починається з викладу сутності проблеми. Слід уникати зайвих та загальних фраз. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і стислим. Слід використовувати синтаксичні конструкції, властиві мові наукових і технічних документів, уникати складних граматичних зворотів. У роботі такого типу слід використовувати стандартизовану термінологію, уникати незвичних термінів і символів або пояснювати їх при першому згадуванні в тексті. Терміни, окремі слова і словосполучення можна замінювати аббревіатурами і прийнятими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміло з тексту.

Студент має змогу виступити з тезисами реферату на практичному занятті. Реферат оцінюють, за умови позитивного відгуку магістрант допускається до іспиту з Педагогіки вищої школи.

Література

1 .Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192.
3. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі:
4. Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова І.С.– К., 2003. – 116 с.

Загальна сума балів за реферат 5 балів, якщо повністю виконані всі вимоги до написання проекту.

2. План-конспект виховного заняття-диспуту з окресленої проблеми.

Студенти самостійно обирають соціально-значущу проблему, яка потребує дискусійного обговорення зі студентами 1- 3 курсів факультету культури і мистецтв та готують план-конспект диспуту.

Вимоги до оформлення плану – конспекту виховного заходу - диспуту:
Титульна сторінка:

ПЛАН-КОНСПЕКТ (СЦЕНАРІЙ)
ВИХОВНОГО ЗАХОДУ-ДИСПУТУ НА ТЕМУ:
(НАЗВА ТЕМИ),

проведеного зі студентами (I-III) курсу факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана Франка (дата)
студентом (ою) факультету

ЛОГУНОВИМ СЕРГІЄМ ІВАНОВИЧЕМ

На першій сторінці вказуємо:

Мета заходу: (навчально-розвивальну та виховну)

Методи та прийоми його проведення: (вказуємо їх).

Наочні посібники, технічні засоби: (перераховуємо їх).

Подаємо список використаної літератури: науково-популярної та методичної.

Література подається за зразками оформлення бібліографії. Далі описується хід диспуту із врахуванням умов, які забезпечують його результативність.

Структура заняття:

- виділяються етапи заходу, висвітлюється організований початок,
- викладається зміст виступів, бесіди тощо, який повинен розкривати тему заходу і відповідати поставленій меті;
- розкривається участь студентів в організації та проведенні заходу на кожному етапі;
- висвітлюються основоположні ідеї, цінності, норми, принципи поведінки людини із врахуванням відповідних вимог (науковість, аргументованість, переконливість, доказовість, логічність);
- розкриваються способи словесного впливу на свідомість, почуття студентів, які викликають їх особистісне ставлення до змісту виховного заходу (яскраві та хвилюючі словесні судження, розгляд актуальних для студентів проблем, звертання до їхнього індивідуального досвіду поведінки тощо);

- визначаються способи, прийоми проведення виховного заходу (розповідь, бесіда, роз'яснення, організація діяльності студентів, гра, змагання, тренінгові вправи тощо), використання обладнання (наочних посібників, технічних засобів, ноутбуків, мультимедійної презентації та ін.);
- визначаються стимули, які забезпечують емоційну насиченість діяльності студентів, атмосферу доброзичливого взаєморозуміння (ситуації успіху, колективного переживання, ситуації які створюють емоційний фон та ін.);
- описується підведення підсумків виховного заходу, вказується особа, відповідальна за цей етап роботи;

План-конспект залікового заняття повинен бути поширеним, не повинно бути скорочень, помилок, виправлень. Об'єм роботи – до 7 стор. (А-4).

Оцінюється робота на 6 балів.

3. Аналіз конфліктної педагогічної ситуації.

Конфлікт можна визначити як *суперечність, розбіжність, неузгодженість, боротьбу між думками, інтересами, бажаннями, позиціями людей тощо*. Його протилежністю є злагода, єдність, згуртованість, мир.

За природою конфлікт – це соціальне явище. Суспільство не може існувати і розвиватися без конфліктів. Взаємодія особистостей завжди передбачає виникнення конфліктів як вияв суперечностей, розбіжності між соціальними групами, класами, ролями, державами тощо. У цьому значенні конфлікт є чинник соціального розвитку як позитивний (*конструктивний*), так і негативний (*деконструктивний*) і виявляє соціальні протиріччя, цінності, інтереси, потреби, рівень розвитку суспільства.

З психологічної точки зору *конфлікт – це загострення міжособистісних стосунків, внутрішньо особистісних суперечностей, зіткнення особистісних вірувань, позицій, потреб різних індивідів, їхніх амбіцій*.

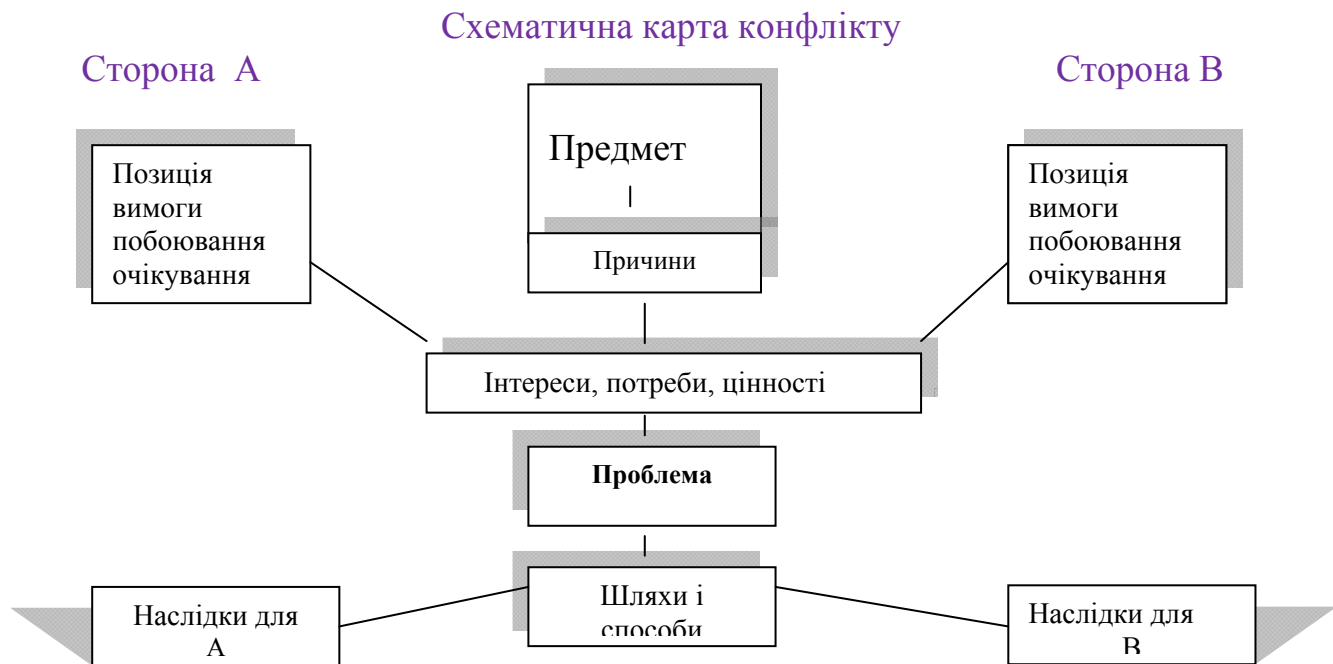
Основні особливості конфлікту

- конфлікт створюють люди (сторони і учасники);
- у конфлікті важлива не сама проблема, а хто і як дивиться на неї, оскільки люди по-різному дивляться на одну і ту саму ситуацію;
- конфлікт – це завжди протилежність цілей, позицій, думок, інтересів, що спричинили відповідні наслідки.

Потрібно описати і проаналізувати конфлікт у педагогічній ситуації, свідками якої ви були. Проаналізуйте ситуацію з точки зору її особливостей, причин виникнення конфлікту, етапів ескалації тощо. Опишіть структуру за поданою схемою. Проаналізуйте конфлікт, знайдіть шляхи його розв'язання, пригадав процедури розв'язання конфліктів та можливості їх застосування у конкретній конфліктній ситуації, виділив одну з п'яти тактик поведінки у конфлікті: *співробітництво, протиборство, поступливість, уникнення, компроміс*.

Опишіть, яким чином потрібно організувати переговори, медіацію, фасілітацію для розв'язання педагогічного конфлікту, способи поведінки педагога у конфлікті, діяльність викладача і студентів у відповідній ситуації.

Дій за схемою розв'язання конфлікту. Об'єм роботи – до 3 арк. (А-4).
Оцінюється робота на 6 балів.

Загальна сума балів за проект - портфоліо – 17 балів, якщо повністю виконані всі вимоги до написання проекту.